

Position paper

Erkenning en Eenvoud Werkt!

[juni 2015]

Inleiding

Met het aannemen van de Participatiewet en de Wet Banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten werden werkgevers geconfronteerd met de verplichting banen beschikbaar te stellen voor mensen met een beperking. Voldoen zij niet aan deze verplichting, dan volgt een boete. Verschillende publieke en private partijen zijn zoekende naar samenwerkingsvormen om de nieuwe regelgeving en de achterliggende doelstellingen tot een succes te maken.

In Nederland is sociaal ondernemerschap in opkomst. In de Tweede Kamer groeit de belangstelling hiervoor en de SER heeft in haar recente concept advies een duidelijke richting aangegeven. Belangrijkste vraag die speelt is hoe er zoveel mogelijk werkgelegenheid voor de onderkant van de arbeidsmarkt gecreëerd kan worden door middel van sociaal ondernemerschap. Om het sociaal ondernemerschap op dit terrein te bevorderen zijn onlangs drie moties aangenomen, namelijk:

- De motie Kerstens C.S. stelt voor in overleg te kijken naar de vorming van een bredere prestatieladder sociaal ondernemen
- De motie Heerma C.S. stelt voor om te kijken hoe het doorgeven van het quotum mogelijk kan worden gemaakt bij het afnemen van diensten, indien dit wordt gedaan bij een sociale onderneming
- De motie Schouten/Kerstens stelt voor de mogelijkheden nader te onderzoeken hoe sociale ondernemingen fiscaal beloond kunnen worden.

Dit document dient om wegen aan te geven hoe deze moties ingevoerd kunnen worden, om zo nieuwe werkgelegenheid voor mensen met een arbeidsbeperking te realiseren. Hierbij wordt niet alleen naar Nederland gekeken, maar ook naar de landen om ons heen.

Deelonderwerpen die aan bod komen, zijn:

- Het identificeren van sociale ondernemingen
- De Prestatieladder Socialer Ondernemen (PSO)
- Doorgifte van het quotum
- Aanbestedingsregels voor sociale ondernemingen
- Fiscale instrumenten voor sociale ondernemingen

Het identificeren van sociale ondernemingen

De sociale onderneming heeft internationaal verschillende benamingen zoals social firm, work integration social enterprise (wise) en Integrationsfirmen.

Dit is de definitie uit 'Iedereen Werk, Iedereen Winst (2014), Mark Hillen, Social Enterprise NL':

Een sociale firma is een bedrijf dat het bieden van werk aan mensen met een arbeidsbeperking heeft omarmd als een hoofdelement in haar missie. Werken met mensen met een arbeidsbeperking is integraal onderdeel van het business model; het is een core competence van het bedrijf. Meer dan 30% van het aantal gewerkte uren moet worden uitgevoerd door mensen met een arbeidsbeperking.

De grens van 30% mede voort uit Europese beleidskaders. De Europese Unie stelt in de Directive of Procurement van januari 2014 het volgende (DIRECTIVE 2014/25/EU):

Article 38

Reserved contracts

1. Member States may reserve the right to participate in procurement procedures to sheltered workshops and economic operators whose main aim is the social and professional integration of disabled or disadvantaged persons or may provide for such contracts to be performed in the context of sheltered employment programmes, provided that at least 30 % of the employees of those workshops, economic operators or programmes are disabled or disadvantaged workers.

De Europese beleidskaders roepen voor het Nederlandse beleid nog vragen op, zoals:

- Welk percentage 'mensen met een beperking' wordt precies gehanteerd voor Nederland, wetende dat de Europese Unie heeft gekozen voor 'minimaal 30%'
- Wie behoort er tot de doelgroep 'mensen met een arbeidsbeperking'? Iedere lidstaat kan volgens de Europese richtlijn zelf definiëren wie er meetelt als 'disadvantaged'. Het doelgroepregister in de Wet Banenafpraak en Quotum Arbeidsbeperkten (Wet BQA) en de doelgroep in de Participatiewet die werkt met loonkostensubsidie biedt daar op dit moment een kader voor. Stichting PSO-Nederland hanteert in haar PSO-ladder een ruimere definitie dan het doelgroepregister. De ondertekenaars van dit stuk adviseren de Nederlandse politiek om een eenduidige verankerde definitie voor de groep 'disadvantaged' vast te stellen. Deze definitie moet eenduidig te interpreteren zijn voor alle partijen in de markt.
- Welke andere eisen worden aan de sociale onderneming gesteld? Denk hierbij aan kwalitatieve eisen aan de omgang met de mensen, een winstbeperking, en/of het gebruik van een specifieke juridische eenheid of keurmerk.

Prestatieladder Socialer Ondernemen

De motie Kerstens C.S. stelt voor in overleg te kijken naar de vorming van een bredere prestatieladder sociaal ondernemen.

De Prestatieladder Socialer Ondernemen (PSO) is het keurmerk voor organisaties, die op duurzame wijze werkgelegenheid bieden aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De PSO is een (h)erkenning voor organisaties die socialer dan gemiddeld ondernemen. De huidige PSO-doelgroep is beduidend breder dan de doelgroep zoals gehanteerd in de Wet BQA. Bij de PSO wordt uitgegaan van de doelgroep die gemeenten doorgaans hanteren voor social return. Hieronder vallen bijvoorbeeld ook WW'ers met minstens één jaar WW-uitkering, leerlingen die in leerwerktrajecten zitten, vroegtijdige schoolverlaters of leerlingen van het praktijkonderwijs¹.

PSO kent de mogelijkheid het percentage en aantal personen die deel uit maken van het doelgroepregister apart zichtbaar te maken. Hiermee kan een bedrijf zijn prestatie ten opzichte van de banenafpraak meten.

¹ Betreft: BBL/BOL niveau 1,2 leerlingen, VSO/PrO-doelgroepen

Mogelijkerwijs kan in de toekomst ook de Quotumscore vermeld op het PSO-certificaat. Op die manier kan een onderneming aantonen te voldoen aan de banenafpraak.

Wellicht komt er voor ondernemingen met meer dan 30% arbeidsgehandicapten in dienst een apart predicaat: het 30plus-predicaat of wordt het percentage vermeld op het certificaat. Momenteel wordt dit alleen vermeld op het auditrapport.

Doorgifte van het quotum

De genoemde moties roepen op tot het meetellen van 'contracting' bij het quotum van de opdrachtgever. Het betreft hier inlening of dienstverlening, zoals schoonmaak, catering en ICT.

De uitvoering hiervan dient eenvoudig vorm gegeven te worden, zonder nieuwe zware administratieve lasten en eenvoudig controleerbaar, waarbij dubbeltelling niet mogelijk is.

Graag reiken wij hiertoe twee opties aan die elkaar aanvullen.

Quotumaangifte: facturering op BSN-nummer en urenregistratie

De eerste is een vergelijkbare methode als het systeem voor de Btw-aangifte, de quotumaangifte. Hierbij zijn organisaties zelf verantwoordelijk voor het opgeven van de juiste cijfers en controleert de overheid alleen reactief bij zichtbare afwijkingen en steekproefsgewijs. Bedrijven die een dienst inkopen waarbij deze dienst direct herleidbaar is op personen, daarvan kan de leverancier op de factuur het BSN-nummer en de te werken uren per betreffende persoon aangeven. Dit kan door het inlenende bedrijf gebruikt worden in de quotumaangifte. Een voorbeeld is de bedrijfskantine die wordt ingekocht waarin elke dag dezelfde personen werken. De uren worden met BSN-nummer vermeld op de factuur en deze dient als bewijs bij de quotumaangifte. De oplossing zoeken in de vorm van een quotumaangifte lijkt bij dit model het meest voor de hand te liggen. Deze methode kan breder worden toegepast dan voor sociale ondernemingen, ook bedrijven die met lagere percentages mensen met een arbeidsbeperking werken zouden deze gedeeltelijk kunnen doorgeven. Het voorstel is om dit systeem, en de grenzen daarvan, nader te onderzoeken.

30plus-certificaat

Een tweede methode is voor bedrijven die een dienst inkopen waarbij deze moeilijk herleidbaar is tot personen. Een bedrijf huurt bijvoorbeeld een groenbedrijf in om het onderhoud te regelen van het terrein. Het is administratief een te zware last om per keer bij te houden welke personen met een arbeidsbeperking waar werken en dit ook naar facturen te vertalen.

Voor dit model kan gedacht worden aan een landelijke erkenning in de vorm van een 30plus-certificaat. Ondernemingen die meer dan 30% arbeidsbeperkten in dienst hebben en dit kunnen aantonen met een keurmerk, mogen forfaitair 30% van de loonsom van het quotum overdragen. Alleen sociale firma's die voldoen aan de eisen kunnen het 30plus-certificaat behalen. Andere ondernemingen kunnen zo hun quotum mede invullen, dus door diensten van sociale firma's met het 30plus-certificaat af te nemen.

Met het uitwerken van deze twee opties is het overdraagbaar maken van het quotum eenvoudig uit te voeren. Als een onderneming door middel van een facturering op BSN-nummer en een urenangifte sterk kan maken bij de quotumaangifte dat de dienst die wordt ingekocht wordt gedaan door een persoon met een arbeidsbeperking, telt deze mee voor het quotum. Voor gevallen waarbij het moeilijk aan te tonen is kunnen alleen sociale firma's met een speciaal certificaat forfaitair 30% van het aantal uren aan quotum overdragen naar andere partijen.

Aanbestedingsregels voor sociale ondernemingen

In het (Europese) aanbestedingsproces kan het stimuleren van arbeidsparticipatie op verschillende manieren vorm krijgen:

- Opdrachten kunnen worden voorbehouden aan sociale ondernemingen, zoals is voorzien in de nieuwe aanbestedingswet waarvan de internetconsultatie op 1 mei 2015 is gesloten. Dit betekent dat louter sociale ondernemingen, dus met tenminste 30% mensen met een arbeidsbeperking, op de shortlist kunnen komen. Vervolgens wordt de keuze van de leverancier gemaakt op de traditionele afwegingen van kwaliteit en prijs, waarbij ook milieu- en andere aspecten als randvoorwaarde kunnen worden gesteld.
- In de uitvoering van de opdracht kan arbeidsparticipatie in de criteria worden gewaardeerd. Hoe meer mensen met een beperking worden ingezet, hoe meer punten de aanbieder op dat onderdeel scoort in de aanbesteding. Dit zal aanbieders stimuleren om meer mensen in te zetten daar waar dat economisch verantwoord gedaan kan worden. Dit heeft dus louter betrekking op de uitvoering van de opdracht, niet op de leverancier als geheel.

Het accepteren van het 30plus-certificaat als bewijsmiddel dat een bedrijf voldoet aan de eisen voor dergelijke voorbehouden opdrachten is een eenvoudige manier om deze aanbesteding zo uit te voeren. Voor deze aanbestedingen vind geen social return meer plaats, daarvoor komt voor die ondernemingen het 30plus-certificaat in de plaats.

De private sector is niet gebonden aan de Europese aanbestedingsregels en heeft daardoor meer flexibiliteit om inkopen vorm te geven dan de overheid, maar is ook zoekende hoe inclusiviteit in de keten te kunnen inbouwen. De bovenbeschreven methodiek en bijbehorende nationaal geaccepteerde kaders en certificaten geeft hen ook handvatten. Het effect van deze instrumenten zal groter zijn dan de overheid alleen.

Fiscale instrumenten voor Sociale Ondernemingen

In de motie Schouten c.s., ingediend tijdens het debat over de quotumwet, wordt opgeroepen om positieve fiscale prikkels te onderzoeken om het werken met mensen uit de doelgroep, danwel het zijn van een *sociale onderneming* te ondersteunen. Het bieden van werk specifiek voor mensen met een beperking wordt aantrekkelijker gemaakt voor ondernemers. Dit zal de groei van deze bedrijven stimuleren en ook kansen bieden voor de reshoring (het terughalen van werk uit lagelonenlanden) van eenvoudige productiewerkzaamheden. Hierdoor wordt méér en blijvende werkgelegenheid gecreëerd.

Hoewel instrumenten als de oude 'spak' (afdrachtvermindering lage lonen) algemeen als succesvol worden beschouwd, wordt voor mensen met een arbeidsbeperking hoofdzakelijk het subsidie-instrument ingezet als beleidsmiddel. Ander EU-landen kennen ook fiscale stimuli, onder andere op loonbelasting (Italië), BTW (Duitsland, België) en zelfs een bijzondere vorm van vennootschapsbelasting (U.K.).

Bedrijven dienen om dit voordeel te verkrijgen een bijzondere 'erkenning' te krijgen die één stap verder gaat dan uitsluitend een privaat keurmerk. Uitgewerkt moet worden welke combinatie van een keurmerk met een bepaalde governance structuur danwel rechtsvorm het beste past voor Nederland. De SER geeft hiertoe een richting aan, Duitsland en de U.K. bieden hier interessante referenties.

Ter illustratie:

- voor beschermt werk maken hoofdzakelijk de werkgeverslasten het (negatieve) verschil tussen 'in de uitkering' of 'aan het werk'.
- Het uitwerken van een vrijstelling voor mensen met een beperkte loonwaarde zou 'werken' even aantrekkelijk maken als 'thuis zitten' – ook voor de subsidieverstrekker.

- Sociale werkbedrijven in de grensstreek met een 'aanpak' in Duitsland, waardoor zij met een laag Btw-tarief hun producten afzetten. Dit biedt aanzienlijke voordelen. Daarnaast stimuleert dit reshoring van activiteiten.

Voorstel voor een nieuw systeem met landelijke status 'sociale firma's'

Social Enterprise NL, Vebego, PSO-Nederland en Cedris staan achter het positief stimuleren van het sociaal ondernemerschap en doen graag een voorstel hoe de drie moties gerealiseerd kunnen worden:

- Het opstellen van een heldere landelijke definitie van sociale firma's waarbij uitgangspunten zijn:
 - Erkenning van een sociale firma met een minimum percentage 'mensen met een arbeidsbeperking' in dienst
 - Definitie van 'mensen met een arbeidsbeperking' die eenduidig te interpreteren is voor de gehele markt.
- Het erkennen van een sociale firma via een apart keurmerk; 30plus-predicaat. Via het systeem van de PSO-ladder kan dit gemeten worden. Aanvullende kwaliteitseisen kunnen hierin worden ondergebracht. De partijen stellen voor om PSO-Nederland een erkenning voor het 30plus predicaat te laten toevoegen aan de huidige prestatieladder.
- Het meetellen van contracting bij opdrachtgevers voor het quotum als een 'sociale firma' de opdracht uitvoert op forfaitaire basis van 30% van de loonsom van de opdracht.
- Het onderzoeken van de uitvoerbaarheid van de invoering van een quotumaangifte voor ondernemers, waarbij een onderneming via facturering op BSN-nummer en gewerkte uren aangifte doet.
- Het stimuleren van arbeidsparticipatie van mensen met een beperking in Europese aanbestedingen door middel van het landelijk accepteren van de 30plus-trede van de PSO-ladder als instrument bij sociale ondernemingen.
- Het toewerken naar een fiscale erkenning van sociale firma's die voldoen aan een nieuw op te richten governance structuur in combinatie met het keurmerk 30plus-predicaat. Sociale firma's die hieraan voldoen kunnen in aanmerking komen voor fiscale voordelen.

Met vriendelijke groet,

Job Cohen
Voorzitter Cedris

Ir. Ronald Goedmakers
CEO Vebego
International B.V.

Yuri Gøran Starrenburg
Voorzitter PSO-Nederland

Mark Hillen
Bestuurder
Social Enterprise NL